

Druhý dech: jak ukrajinští veteráni a jejich rodiny začínají podnikat

14.8.2026 - | Člověk v tísni

Restaurátorská dílna. Stolní hry, při kterých se děti učí dějiny. Výroba potravin. Takové jsou dnes na Ukrajině podniky, v nichž si veterán nebo rodina padlého obránce vlasti našli cestu k novému začátku. Zahájit podnikání však není snadné: vyžaduje znalosti i finanční prostředky. Proto jsme společně s městskou radou ve Lvově a za podpory českých občanů zrealizovali program „OdvaHa podnikat“. Díky tomuto programu si mohli veteráni a jejich rodinní příslušníci osvojit podnikatelské dovednosti a získat grant na rozvoj svých podniků. Dnes už tyto firmy a živnosti přispívají k oživení země.

Viktorův příběh: Jak se z nutričního produktu stal podnikatelský nápad

Před válkou Viktor Permjakov rozvíjel ve Lvově podnikání v oblasti cestovního ruchu. Den před začátkem celoplošné invaze se vrátil s rodinou ze zahraniční cesty a hned následujícího rána stál spolu s tisíci dalších dobrovolníků ve frontě na odvod ve vojenském náborovém centru.

Viktor strávil na frontě 27 měsíců. Poté, co byl zraněn a podstoupil operaci, dodržoval předepsanou dietu a jedl křepelčí vejce a maso. Tak mu zachutnaly, že se rozhodl založit vlastní křepelčí farmu – ve vesnici ve Volyňské oblasti, kde se narodil a vyrostl.

„Rozhodl jsem se vybudovat něco, co by mohlo být lidem k užitku. Neměl jsem sle s chovem křepelék žádné zkušenosti. Zapojil jsem se do programu ‚OdvaHa podnikat‘. Lidé, kteří pomáhají veteránům s adaptací, ve mě vložili takovou důvěru, že mě to motivovalo k dalším krokům,“ říká Viktor a dodává: „Přechod do civilního života je velmi těžký. Je to mnohem těžší, než se zdá.“

Oporou se Viktorovi stala jeho rodina.

„Moje žena je mojí největší kritičkou, partnerkou, konkurentkou i poradkyní,“ svěřuje se.

Viktor už měl pozemek, hospodářskou budovu a obrovskou motivaci. Všechny procesy ale musel vybudovat od nuly. Brzy se chov rozrostl z tisíce křepelék na šest tisíc kusů. Poptávka po jeho výrobcích roste. Viktor najal čtyři zaměstnance, pustil se do rekonstrukce a nakupuje vybavení. Chce prodávat nejen křepelčí vejce a maso, ale také z nich vyrábět různé delikatesy.

„Na rozšíření výroby potřebujete spoustu peněz. Všechny dotační programy, a dokonce i půjčky pokrývají nákup vybavení, ale nehradí například rekonstrukce. Problémem jsou také dodavatelé. Někdy se se věci hodně vlečou.“

Kvalita a šetrnost vůči životnímu prostředí – to jsou zásady, jimiž se Viktor ve svém podnikání řídí. Každé vejce je předtím, než se vloží do krabičky, pečlivě zkontrolováno.

„Na našich krabičkách uvádíme, že se jedná o podnik, který založil válečný veterán. Je to jako značka. Prostě si nemůžete dovolit něco odfláknout – musíte se snažit ze všech sil. Doporučuju nakupovat od podniků, které vlastní veteráni, protože kromě duše, charakteru a vytrvalosti do nich vkládají také obrovskou vůli žít, pracovat, a také spoustu lásky.“

Vytváření podmínek pro dlouhodobý úspěch

Viktorova zkušenost odráží širší realitu, s níž se při budování svého civilního života potýkají mnozí veteráni. Ačkoli školení, mentoring a granty jsou v začátcích naprosto klíčové, dlouhodobý úspěch závisí také na přístupu k financování, podnikatelským sítím, trhům a komunitám, které přínos veteránů oceňují.

Proto rozšiřujeme naši podporu nad rámec jednotlivých podniků, abychom posílili širší ekosystém pro podnikání veteránů. Ve spolupráci s obcemi, organizacemi veteránů a partnery ze soukromého sektoru pomáháme budovat silnější podnikatelské sítě, zlepšovat přístup k trhům a financování a vytvářet příležitosti, které přetrvávají i dlouho po skončení jednotlivých projektů.

Vzhledem k tomu, že počet veteránů na Ukrajině stále roste, budou pro rozšíření těchto programů nezbytné trvalé investice. Investice nejen do podnikatelů z řad veteránů, ale také do systémů, které je podporují, pomohou vytvořit odolné podniky, generovat pracovní místa, posílit místní ekonomiky a urychlit dlouhodobé oživení Ukrajiny.

Pekárna na manželovu památku

Když Oksana Dubyková a její otec narychlo opouštěli Mariupol, její manžel Ihor bojoval za jejich rodné město. Ihor sloužil v ukrajinské Národní gardě, byl zraněn a evakuován do nemocnice v areálu Azovstalu. Tam byl v květnu 2022 spolu s dalšími ukrajinskými obránci zajat a strávil 200 dní v ruském zajetí. Jakmile Oksana uslyšela po telefonu dlouho očekávaná slova: „Jsem doma,“ okamžitě se pustila do přípravy manželova oblíbeného dortu Napoleon.

„Tehdy jsem neměla kde dort upéct. Ale dokázala jsem připravit krém a tchyně upekla korpusy. Přes noc jsme je namazali náplní. A já mu ho přinesla, když se vrátil ze zajetí. Vážil tou dobou asi 44 kg, přičemž normálně vážil 75 kg,“ vzpomíná Oksana.

Její manžel se mohl rozhodnout, že se do armády nevrátí – bylo mu už 60 let. Ale několik měsíců po rehabilitaci se Ihor vrátil na frontu. Zahynul během bojového nasazení. A tehdy se Oksana rozhodla, že splní jeho sen.

„Když byl Ihor v zajetí, určitě hodně přemýšlel o tom, co bude dělat, až válka skončí. A když se vrátil, jedna z prvních věcí, které řekl, byla: ‚Oksano, otevřeme si pekárnu.‘ “

Z jejich rodinné kuchyně se často linula vůně pečeného chleba. Oksana umí vařit a vaření miluje, ale vést celou pekárnu pro ni byla výzva. Musela si osvojit profesionální kuchařské dovednosti a díky programu „Odvaha podnikat“ ovládla umění podnikání.

„Uměla jsem pracovat s lidmi i s čísly. Umím také plánovat, protože jsem stavební inženýrka. Neměla jsem však moc zkušeností konkrétně s podnikáním, i když jsme v Mariupolu měli vlastní truhlářskou dílnu. Během školení jsme měli skvělý tým mentorů. Všichni účastníci programu jsou velmi upřímní lidé.“

Díky dotaci si Oksana pořídila vybavení. Její pekárna ve vesnici Poršna ve Lvovské oblasti funguje nonstop. Ačkoli zaměstnala dva lidi, stále si nemůže najít čas na odpočinek, protože poptávka po jejích výrobcích roste každým dnem. V nabídce má několik druhů chleba, pečivo s různými náplněmi, pizzu a samozřejmě i oblíbený dort svého manžela.

Díky tomuto programu vyrostlo 100 podniků

Viktor a Oksana jsou jen dva ze stovek veteránů a jejich rodin, kteří museli svůj život i podnikání

vybudovat zcela od základů. Pro Ukrajince, kteří se chtějí aktivně podílet na obnově ekonomiky, jsme vytvořili program „Odva ha podnikat“ – komplexní balíček podpory, který kombinuje školení, mentoring, psychosociální pomoc a granty: až 5 000 dolarů od Člověka v tísn i a přibližně 2 000 dolarů od městské rady ve Lvově. Program celkově pomohl 200 veteránům a jejich rodinným příslušníkům, z nichž 100 obdrželo granty na založení vlastního podniku.

„Podstatou tohoto projektu je podpora a posílení ekonomiky místních komunit i celé Ukrajiny. Jde o vytváření nových pracovních míst a nových příležitostí. Nejdůležitější však je, že veteráni nacházejí ve své práci nový smysl a motivaci k tomu, aby šli dál. Jsou připraveni zjišťovat nové věci o sobě samých, a to je velmi důležité,“ říká Oksana Bohdan, vedoucí regionální manažerka Člověka v tísn i.

„Nejcennějším ukazatelem úspěchu projektu je, když účastníci říkají, že nešlo ‚jen o peníze‘. Vytvořili jsme systém podpory, který kombinuje finanční prostředky, znalosti, komunitní zázemí a dlouhodobé příležitosti k růstu. Pokud jde o obnovu Ukrajiny, podniky provozované veterány mají velký potenciál,“ dodává Anton Čepurko, odborník na ekonomickou a zelenou obnovu v Člověku v tísn i.

I po skončení programu zůstávají veteráni a jejich rodiny v kontaktu, vzájemně si poskytují podnikatelské rady a doporučují si dodavatele. Vzhledem k tomu, že si uvědomujeme, jakou roli hraje tato komunita v oživení Ukrajiny, spustili jsme v Dněpropetrovské a Lvovské oblasti novou formu podpory pro veterány a jejich rodinné příslušníky – kombinuje školení v oblasti podnikání s psychologickými službami. Pokračovali jsme také v grantovém programu pro mikropodniky a malé podniky vedené veterány v pěti oblastech: Lvov, Charkov, Dněpropetrovsk, Mykolajiv a Cherson.

„Většina veteránů zakládá podnik, protože se snaží začít nový život. Tento program nám dodal sebevědomí, že to zvládneme. Člověk má pocit, že ho někdo potřebuje, že ho kromě kolegů vojáků podporuje i někdo další, kdo mu pomáhá postavit se znovu na nohy,“ říká účastník programu Andrij Močurad.

<https://www.clovekv tisni.cz/druhy-dech-jak-ukrajinsti-veterani-a-jejich-rodiny-zacinaji-podnikat-13663gp>